

آزارهای روانی از سوی پدر و مادر و پیامدهای ویران‌گر آن

پژوهش‌های علوم انسانی
مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

پرسش:

کودکان است، به دشواری می‌توانند آن را بپذیرند، اما متأسفانه باید این حقیقت تلخ را بپذیرفت و در رفع و حذف این روش‌ها از محیط خانواده کوشید.

آیا کودک‌آزاری به غیر از آسیب‌های فیزیکی، تنبیه‌های بدنی و... به برخوردهای روحی و روانی نیز اطلاق می‌شود؟

پاسخ:

برخی از شایع‌ترین آزاررسانی‌های روحی عبارتند از:

الف - تهدید و ترساندن کودک

- اگر این کار را بکنی، می‌کشم، خفیات می‌کنم و...
- اگر اناقت را تمیز نکنی و ریخت و پاش بماند، مطمئن باش آن را از تو خواهم گرفت و...
- اگر سر ساعت و به‌موقع به خانه نیایی، به خانه راهت نخواهم داد، بیرون می‌کنم و...
- اگر خواهرت (یا برادرت) را اذیت کنی، خفیات می‌کنم، سرت را می‌برم و...

بله، متأسفانه امروزه «کودک‌آزاری» به شکل‌های آزار روحی و روانی فرزندان در محیط خانواده به‌طور وسیعی رخ می‌دهد. این نوع آزاررسانی حتی بیش از آزارهای فیزیکی و بدنی در خانواده‌ها و از سوی پدر و مادر و بزرگ‌ترها نسبت به کودکان صورت می‌پذیرد. فقدان آگاهی‌های روان‌شناسی در شیوه‌های تربیتی فرزندان از سوی پدر و مادران، یکی از عمده‌ترین دلایل این نوع کودک‌آزاری محسوب می‌شود؛ به‌طوری که بسیاری از پدر و مادران وقتی متوجه می‌شوند که این‌گونه برخوردها نیز از مصداق‌های بارز و خطرناک آزار

Sms دارید!

خوانندگان عزیز مجله!

شما می‌توانید پیام‌های کوتاه (sms) خود را که قابل چاپ باشند، برای ما بفرستید تا با نام یا بخشی از شماره‌ی خودتان در مجله چاپ شود.

۰۹۱۲ - ۵۳۴۹۰۳۴

- در مکتب عرفان، فعل این‌طور صرف می‌شود: من نیستم، تو نیستی، او هست. (۰۹۱۲۰۰۰۸۸۸۶)
- اگر دورم ز دیدارت دلیل بی‌وفایی نیست، وفا آن است که نامت را همیشه بر زبان دارم. (۰۹۱۳۰۰۰۳۵۹۷)
- این‌گونه زندگی کن: شاد اما دلسوز، ساده اما زیبا، مصمم اما بی‌خیال، مهربون اما جدی، عاشق اما عاقل. (۰۹۱۵۰۰۰۷۸۶۴)
- پرنده گاه آن‌قدر سرگرم دانه‌چینی می‌شود که پریدن را از یاد می‌برد. گاهی سنگِ کودکی بازیگوش، یادآور پرواز است. (۰۹۱۲۰۰۰۷۱۱۳)
- هر موقع دل شکسته می‌شی، به جای نفرین، واسش دعا کن. این‌جوری زودتر به آرامش می‌رسی. (۰۹۱۷۰۰۰۳۹۷۶)
- با عشق، زمان فراموش می‌شود و با زمان، عشق. (۰۹۱۸۰۰۰۱۲۸۴)
- تو بر برای دنیا، یک نفری ولی می‌تونی برای یک نفر، یک دنیا باشی. (۰۹۱۷۰۰۰۳۰۲۸)
- بیا چیزی رو که دوست داریم به دست بگیریم و گرنه مجبوریم چیزی رو که به دست می‌آریم، دوست بداریم (۰۹۳۲۰۰۰۱۹۶۶)
- کاش کسی تو دلمون پا نمی‌گذاشت، کاش اگه پا می‌گذاشت، دلمونو تنها نمی‌گذاشت. کاش اگه تنها می‌گذاشت، ردپا شو رو دلمون جا نمی‌گذاشت، کاش... (۰۹۱۲۰۰۰۷۵۸۰)
- آن‌که پرنده نیست، نباید در پرتگاه آشیانه بسازد. (۰۹۱۱۰۰۰۰۱۹۶)
- هرگاه گلدون اتاقت را آب دادی، به گلدون دلت نیز با رویاهای قدرتمندت نیرو بده. (۰۹۱۲۰۰۰۵۱۵۵)
- دیروز چک عشق تو را به بانک محبت بردم، باز هم حسابت خالی بود، این‌بار چک را اجرا گذاشتم تا حکم جلبت را بگیرم. (۰۹۱۲۰۰۰۰۱۴۴)

ب - احساس گناه دادن به کودک

- اگر به من گوش ندهی، سکنه می‌کنم و می‌میرم...
- تمام بیماری‌های من به خاطر رفتار شماست...
- من به خاطر شما بود که همه‌ی عمر با پدرتان (یا مادرتان) زندگی کردم و گرنه...
- اگر بچه‌های خوبی بودید، این اتفاق پیش نمی‌آمد، جوانی من به پای شما هدر رفت و...

ج - احساس شرم و حقارت بخشیدن به کودک

- این چه لباسی است که پوشیده‌ای؟! آبروی مرا می‌بری...
- این چه رفتاری است که تو داری؟! این چه طرز حرف زدن است؟!...
- راه رفتن هم بلد نیستی، این چه قیافه‌ای است برای خودت درست کرده‌ای؟!...

فرزندی که دچار احساس شرم از خود می‌شود، حس حقارت، کمبود، ناتوانی و ضعف نیز خواهد کرد. او به تدریج در ضمیر ناخودآگاهش خواهد پذیرفت که فرد بدی است و لایق داشتن یک زندگی خوب یا رابطه‌ی موفق نیست. در نتیجه، حس شرم و فقدان عزت‌نفس در کودکان، از آنان فرزندانی گوشه‌گیر، منزوی، خجالتی و غیراجتماعی خواهد ساخت.

پرسش:

وقتی از دست فرزندان خود عصبانی هستیم، چگونه می‌توانیم بر خود مسلط شویم؟

پاسخ:

شما می‌توانید به روش‌های زیر عمل کنید:

الف) خود را از فضای پرتنش یا تحریک‌کننده دور کنید.

ب) توجه کنید که چه عاملی سبب خشم و عصبانیت شما شده و علت اصلی این‌همه عصبانیت چیست و بلافاصله در پی راه‌حل مناسب باشید. نفس عمیق بکشید، با شمارش معکوس از صد و نوشیدن آب و نیز تمرکز بر موضوعی خوشایند، خود را آرام کنید و پس از آرامش کامل، با فرزند خود، وارد یک گفت‌وگوی سازنده و صمیمانه برای حل مشکل شوید.

ج) در صورتی که به هنگام عصبانیت، احساس کردید کنترل خود را از دست داده و یا قصد تنبیه بدنی یا سرزنش همراه با خشونت و فریاد فرزند خود را دارید، به‌عنوان نمونه می‌توانید با دست بر دهان گذاشتن، جلوی عکس‌العمل خود را بگیرید و یا اگر می‌خواهید با پا و یا دست به فرزند خود آسیب برسانید، با کنترل سریع و دور شدن از محل جروبحث، به‌جای آرامی بروید و پس از طی مراحل گفته‌شده در قسمت «ب»، می‌توانید خشم خود را به‌صورت فریاد در یک بالش یا با مشت‌کوبیدن به آن از بین ببرید و یا اگر خشم شما در پاهای‌تان برای آسیب‌زدن جمع شده بود، می‌توانید با راه‌رفتن یا دویدن، آن را از خود دور کنید.

دکتر شیرین نوری
روان‌شناس بالینی